

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtkih

9. novembra 1916

Razvalina na Primorskem ob Devinu.

Porušena cerkev M. B. ob devinski fronti; le podoba Marije, fresko-slika iz 18. stoletja, na glavnem oltarju je ostala nedotaknjena.

Straža v gorah ☉ Francoski alpini ☉ V sredo zadeto ☉ Londonske slike: ladijsko pristajališče, kraljev dvorec, kristalna palača ☉ Bukareška ulica ☉ Hurban-Vajansky.

Slike z bojišča.

XXII.

V ognju.

A. P.

lahnim svitanjem se pričinja jutro. Komaj zasveti prva luč, že nas začno Rusi obstreljevati z granatami.

Bitka se zopet prične. Mi kolesarji dobimo ukaz, kriti levo krilo, ki se nahaja pri Saberau.

To je prav važna postojanka, prehod čez to reko je bil povod vročim bojem.

Naš poročnik pelje kompanijo, tretji vod imam jaz.

Drugi vod dobi povelje, odpeljati se naprej. Neprevidno kolesarijo do mostu. Takoj dobe ogenj v malo kritih postojankah. Naš kompanijski feldvebel je težko ranjen in odnesejo ga nazaj.

»Prvi in tretji vod v pomoč!« kliče naš poročnik.

Torej naprej!

Drugi vod, ki je bil tako silno napaden, se je hitro ukopal za vasjo.

»Nadlovce K. kot voditelj patrulje naprej. Poiskati ima pozicije drugega voda!« je bilo zapovedano.

Z nekaj prostovoljci grem počasi naprej med nepretrganim ognjem sovražnikovim. Enkrat me obdrsne krogla, ne da bi naredila kaj škode. Srečno najdem skakaje ali plazeč se postojanko našega drugega voda. Ležijo pred nekim pokopališčem. Jaz se s svojo patruljo priplazim do tja in se morem sporazumeti z voditeljem drugega voda.

Stojim, oprt na nizko obzidje pokopališča, in pišem na list, hitro iztrgan iz zapisnika, poročilo, kar naenkrat začne sikati: s-s-s-t! Bum!

Morilen artiljerijski ogenj.

Ali so nas Rusi staknili?

Okoli udarjajo šrapneli in granate v zemljo, kakor bi odprl pekel. Na nebu je polno belih oblačkov. Toda v sebi skrivajo smrt in razdejanje.

Napišem poročilo in pokličem enega izmed mojih ljudi, ki leže na trebuhu, in ga pošljem nazaj k poročniku.

Počasi so spustim na zemljo in sledim. Grem preko od granat razdrtega pokopališča. Smrt se je znesla celo nad grobovi, kakor bi hotela samo sebe uničiti, svojo lastno velečastvo ponižati z blazno igro.

Končno imam neprijazni kraj za seboj. Oziram se po novem kritju. Tam neka samotna hiša.

Trije ranjenci leže notri. Že plapola pred oknom zastava rdečega križa.

Hitro za hišo — iskat kritja.

S-s-s-t! Grozen pok! Jaz dobim zaušnico, da zletim v blato, se zarinem notri in se šele čez nekaj časa morem izkubacati.

Zračni pritisk granate me je vrgel.

Hiša zagori v svetlem plamenu. Hitro skočim notri, a že neso sanitejci ranjence ven.

Hiša, ki mi je še ravno poprej dala zavetja, gori in poka; streha je že v svetlih plamenih.

Torej naprej.

Končno dosežem prostor, kjer je stala kompanija.

Toda vse okoli je prazno. Kompanija je šla.

Tam okoli mene gori vas. Vse je izumrlo. Vendar ne vse. Neki ulanec priteče, črn v obrazu, z razcrefrano obleko.

»Ravno sem utekel ruskemu ujetništvu,« vpije z glasom, kot da prihaja ta od daleč. V njegovih očeh gori čudna svetloba.

»Pojdi z menoj, kamerad,« rečem, »tukaj ni mogoče ostati.«

Primeva se za roko in tečeva skozi gorečo vas. Na levi in desni se lomi in žvižga. Nad nama pa pokajo šrapneli.

Granate in šrapneli... ogenj in plameni, dim in sopara...

Da bi že bila od tukaj!

Naenkrat hiter skok — ulana potegnem stran... streha se udre.

Končno tukaj je izhod in tamkaj za vasjo stoji kompanija.

Ulane radi sprejmejo.

»Tukaj imaš puško,« reče poročnik. »sedaj marš, dalje.«

Neki jezdec pridirja. Ordonanca.

Avstrijska lovška patrulja v gorovju.

»Kompanija naj vas drži za vsako ceno!« zavpije in je že stran.

»Naprej, marš, marš!« kliče poročnik. Zopet notri v goreči pekel.

Ne, ni mogoče.

Rusi so dobili lahke poljske topove in sedaj poka kot za stavo. Sedaj pa še ogenj iz strojnih pušk.

Imamo težke izgube. Naravnost nemogoče je, drugače postane vas kompaniji grob.

Počasi nazaj!

Tam — zraven nas je infanterija v hudem ognju. Ravnotako gredo počasi nazaj. Neki ruski oddelek strojnic jim je

sledil, hitro dobi postojanko in obstreljuje umikajoče se iz najbližje razdalje.

»Ne, tako ne gre, prijatelji,« kliče poročnik, ki poveljuje infanteriji. »Naprej k strojnicam!«

Infanteristi se hitro ukopljejo. Rusi napadajo, toda naš divji ogenj jih zavrne. Mi obstojimo kot rezerva.

Jaz izprevidim takoj: prostora ni mogoče držati.

Puške pokajo, beli oblaki se vzdigajo na sivem nebu, tuleče padajo granate za našimi strelci na tla, med tem ko sejejo šrapneli svojo železno setev.

Vojaki vidijo veliko nevarnost, toda ne bojijo se. Z nemim uporom ji stoje nasproti. Puške pokajo brez prenehanja in naenkrat zatulijo baterije, ki leže nam za hrbtom v izvrstnih postojankah, ukopane v gozdu in gričevju, nevidljive za sovražne opazovalce.

Temna pika nad strelci, ropotanje v zraku; sto in sto pušk nameri svoj ogenj

kvišku — sovražni letalec pa se vzdiguje vedno više in više v oblake in izgine v sivini novembraškega neba.

Od zadaj pride povelje. Še preden se da naprej, skočijo oficirji kvišku.

»Nasadite bajonete!«

Skozi čete zavzemi s svetlim kovinskim zvenkom. In potem gre kakor tulenje in vriskanje preko jarka: »K napadu! Naprej, naprej!«

Skočijo iz jarka in se vržejo naprej s huraklici, kakor da gre preko polja nevihta in naprej drve do zakopanega sovražnika, ki že tri ure nasipava na naše linije šrapnele, tako da so tla jarka že rdeča postala od krvi.

Divji ogenj sprejme junake. Nič ne de, naprej, samo tako daleč, da se prime sovražnika z bajonetom, potem je vse doseženo, dobljeno.

Mrzlično sijejo oči, nihče ne pazi, da padajo na desni in levi tovariši.

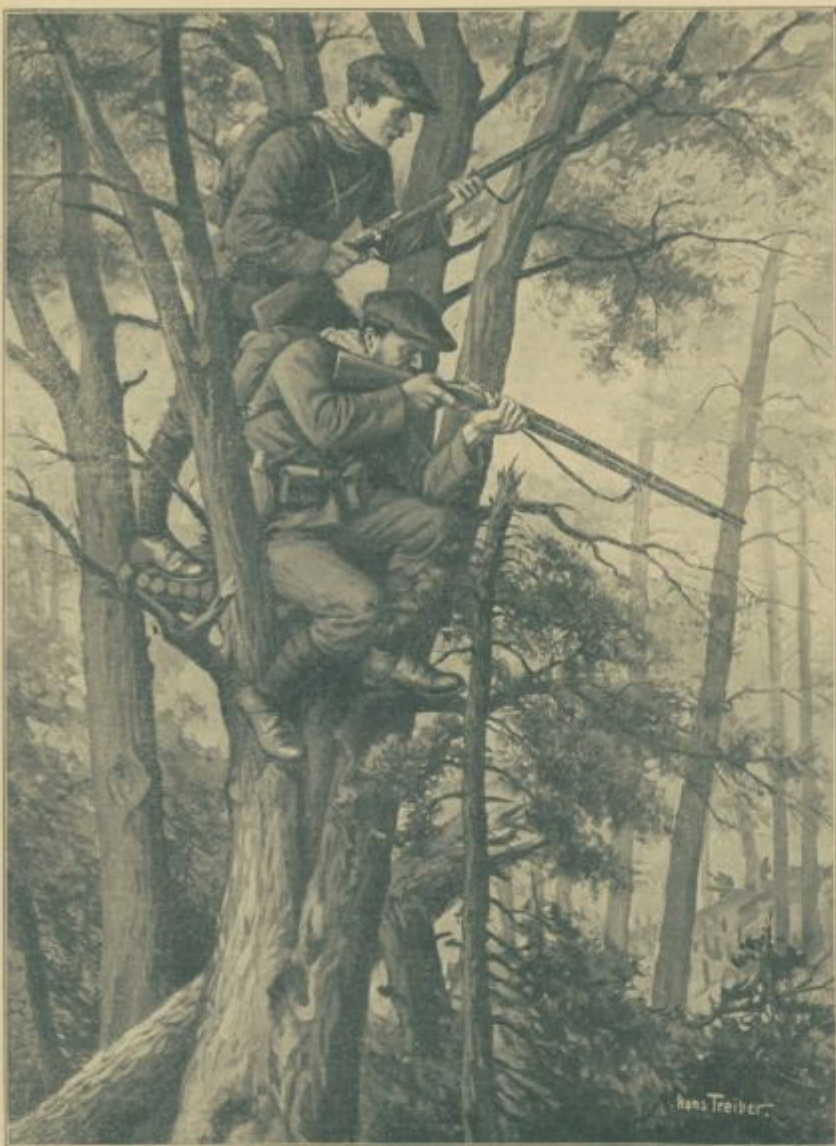
Toda premoč je bila prenizko cenjena. Ta je desetkratna.

Ko to zapazijo tudi Rusi, skočijo iz jarkov in se zaženejo proti nam, da nas zapode, kriti od lastne artiljerije.

Oficirji opazijo nevarnost. Hitro ukopati se, to je edino, kar se da napraviti. Pomoči ni pričakovati.

Torej na tla in zadrževati sovražnika z uničujočim ognjem!

To se napravi. Toda samo za četrte ure je mogoče napad sovražnikove pre-

Francoski vojaki-alpini v Vogezih.

moči zadržati. Naši strelci streljajo hladnokrvno in mirno. Toda kaj potem?

Cela kompanija je izgubljena. Oficirji vedo to. Če vstanejo, jih bo sovražna artiljerija potolkla na tla. Če ležijo, jih bo prevladala sovražna premoč.

Samo eno je: umakniti se nazaj.

In kaj nam krije umik?

Tedaj pa je že nekdo mislil za oficirje, nekdo, ki je do takrat vršil svojo službo dobro in slabo, kakor drugi.

Katerega veliki dan ni še napočil, katerega pa je sedaj naenkrat nakaj navdihnilo, razsvetlilo.

Med tem ko so njegovi streljali, se je splazil nazaj. Potem je skočil na noge in hitel, da pride do strojne puške, ki je stala v jarku.

Bila je med zadnjo bitko ukopana. Pri hitrem prodiranju kompanije se je ni moglo vzeti s seboj in tako je stala mirno, dočim bi spredaj služila izbornu.

To je pograbil junak. In tako, s stotom železa obtežen, kolovrati nazaj v morilno bitko.

Sovražniki zapazijo junaka, velikana, moža brez strahu in namerijo ogenj nanj. Zdi se pa, da je varen pred krogli, njega ne doseže smrt, vriskaje in žvižgaje se preriva naprej, naprej.

Strojnico odloži v trenutku, ko so oficirji nameravali zapovedati umik, in ko so to sovražniki videli, skočijo naprej na krvavi lov...

Toda — naenkrat začne pokati in oni padajo kot snopje, zasledovalci, ki so že mislili, da so zmagovalci.

Strojnica reglja dalje in krije umik

kompanije, ki je prišla medtem že do svojega strelnega jarka. Junak pri strojnici strelja, dokler ni porabljena zadnja patrona. Sovražniki leže, sé krijejo in se ne ganejo... Toda šrapneli tulijo in sikajo grozno nad in okoli drznega strelca. On se ne briga za to.

Municije mu je zmanjkalo. Njegovi so na varnem. Kaj storiti?

Zopet pograbi puško in se opoteče nazaj, opoteče se, kajti dva drobca ga zadene, eden na roki, drugi na licu. Kljub temu vleče stot železa naprej, okoli njega žvižgajo šrapneli — on se ne zmeni zanje.

Sovražniki so se oprostili polagoma strahu, hočejo naprej. Tedaj pa nastopi naša artiljerija in njeno mogočno bobnenje pravi v basu: »Prepozno! Vse je na varnem! Rešeno od enega junaka.«

Mož s strojno puško pride s preluknjano suknjo. Ima dve rani, ne težki, ne lahki in od utrujenosti se zlekne v travo — toda tovariši ga odnesejo k ambulanci, in od moža dožive gre govorica o njegovem junaštvu.

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma.
Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

Vlak se je že premaknil, ko se nenadno odpro vrata v naš oddelek in notri stopi, ne da bi pozdravil, mlad gizdalin iz Madrida, ki sem ga s ceste poznal. V roki je držal še skoraj moker tiskan list, ki je dišal po sveži tiskarski barvi. Vsedel se je in se takoj zatopil v branje. Ko je list prebral, ga je vrغل jezen in ogorčen na prazen prostor nasproti sebi.

Kanonikov obraz se je kar nagubal v vprašaj in tudi stari gospod je radovedno gledal. To je Špancem dovolj, da se prično razgovarjati.

Mladi gizdalin dá list staremu gospodu, ki mu je sedel najbliže, rekoč:

»Poglejte, ali ni to pravi čisti dinamit, ki razžene končno v zrak vsakega, ki bo le še kako peseto imel... Kar kupoma dele te liste na cesti. Skoro bi bil vlak zamudil, ker sem tudi jaz segel po enem listu.«

Kanonik in stari gospod sta skupno čitala list in se nazadnje ostrašena pogledala.

»To je brezbožno!« reče kanonik.

Stari gospod pa maha s svojimi očali po zraku in dostavi: »Tako se hujskajo divje zveri na najsvetejše, kar imamo, na starodavne stanove in na stolice pravice.«

Jaz sicer nisem bil mnenja, da bi morali stare stanove, dasi vse časti vredne, šteti med najsvetejše; ker pa še nisem vedel, kaj je v listu, se nisem hotel prenagli s sodbo in sem poprosil za list.

Takoj mi ga kanonik izroči zelo prijazno.

Bila je posebna izdaja lista »El Pueblo Soberano« (Svojepravno ljudstvo), list demagofov, ki je tudi že po Andaluziji pričel z razširjanjem onih anarhističnih nauk, ki se je vsled njih pozneje na cestah in na moriščih prelilo toliko človeške krvi in se je še bo. — Še hranim med svojimi papirji

Iz groznih angleško-francoskih topovskih bojov ob Somme.

oni umazani listič, ki se je brez kazni od strani oblasti smel splošno razširjati. Poglavitno, kar je bilo v listu, je to-le:

»Danes zjutraj je bil v našem lepem mestu izvršen zločin, ki se mu upira naša javna vest... Sin ljudstva, častivreden družinski oče, je bil ob mirnem ognjišču svoje hiše na divji način umorjen. To-le so podrobnosti groznega dejanja, ki kliče na maščevanje.«

Nato opisuje časnikar s pikrimi, robatimi potezami smrt »zelenega ptiča« meščana Joaquin Lopeza, ki je bil po mnenju časnikarjevem vse časti vreden starček, podjeten sin svojega ljudstva, ljubeč oče treh sedaj osirotelih deklet, ki jih je ostavil v pomanjkanju. — V posebnem oddelku se opisuje z raznimi obrabljenimi sentimentalnimi frazami, v kako bridki zapuščenosti sedaj žive te tri »zelene ptice«. Na koncu pa pridejo kanoni. Z debelimi črkami stoji zapisano: »In kdo je morilec? — Ostri glas ljudstva, podkrepjen s pričevanjem ene izmed treh sirot, meri na enega izmed onih prevzetnih aristokratov, enega izmed onih navadnih slug despotizma, ki,

obsodbi na smrt. Če pa so že licemerski voditelji obskurantizma postavili vislice za sinove iz naroda, pa naj jih blagovolijo postaviti tudi za sina iz vrst plemenitašev in bogatinov.

Torej vislice za vse ali pa za nikogar! Živelo samopravno ljudstvo!

Proč s privilegiji!

Živela socialna enakost!»

Prebirajoč te budalosti sem se zelo prestrašil. Najbolj grozno mi je bilo to drzno, nesramno namigavanje na Boya; iz teh besed je prav odmevalo to, kar mi je govorila kramarica, ki sem jo slišal zjutraj pri rokavičarju. Niso me pa vznevoljile baharije lista »Pueblo Soberano« tako kakor gizdalina iz Madrida, in listovega pretiravanja se tudi nisem tako bal kakor kanonik in pa stari gospod.

Prisojal sem si, da dobro poznam značaj svojih rojakov, ki ljubijo dovtip, zato se mi je nemogoče zdelo, da bi šaljivi Andaluzijci za res vzeli, če se poroča, da so hčere »zelenega ptiča« sedaj tri uboge osirotele device in da je znani oderuh Joaquin

XI.

Ko sem jaz prebiral umazano posebno izdajo, so se moji sopotniki živahno razgovarjali; opozorjen posluhnem, kaj da govorijo, in prav tedaj je dejal gospodek iz mesta:

»To se pravi linčati... prav linčati...«

Ko ga kanonik brez razumevanja pogleda, mu podrobneje pojasni tudi izraz.

»To je zakon Lynch-ev... to se pravi linčati...«

»Seveda!« reče prepričevalno drugi gospod; hotel je s tem pokazati, da zanj to pojasnilo ni bilo potrebno. »Linčajo ga... Da, to je... Če se ljudstvo, ta topa množica, postavi obdolžencu za sodnika in zločincu za rablja...«

»Zločincu?« ga prekrine Madridec razburjen. — »Ali pa nedolžnemu, kakor bi bilo v tem slučaju. Ali niste opazili, da te umazanije merijo na določnega gotovega človeka. — In ta je moj najboljši prijatelj.«

In bahavo, kakor je to navada vseh puhloglavcev, ki mislijo, če jih kak odličnjak le enkrat pozdravi, da jim je že najboljši prijatelj, dostavi: »Nobeden drug kakor grof Baza!«

Nisem mogel zatajiti svojega iznenadenja, zato ga osupel vprašam:

»Ali poznate Boya?«

Nesramen kakor sraka, mi reče smehljaje:

»Prav dobro... Sva kakor brata: Z bala v kazini sva šla zadnjo noč v Hôtel de Paris, kjer sva v isti sobi skupno prenočevala... Sedaj lahko presodite, da poznam njegovo nedolžnost.«

Ta gorostasna laž mi je dražila mišice na smeh, vendar sem se premagal, ko opazim, kako je bil postal kanonik iznenaden in prestrašen, ko je čul ime Baza.

»Ah, je-li to mogoče?« je vzkliknil sklepajoč roke. — »Kaka bridkost bo to za vojvodo!... In gospa vojvodinja!... Ljubi Bog!... Ona bo neutolažljiva!... Ah, pa saj je to že prevedela!«

»Prevedela, naprej vedela?« se odreže Madridec, se začudi in zaničljivo namrdne. »Morda bi bolj točno rekli: naprej pripravljala...«

Tako odločno in s tako očitno zlobnim namenom je gospodič to poudaril, da je kanonik prav resno in precéj pikro odgovoril:

»Jaz pravim: naprej vedela, ker prav dobro poznam gospo vojvodinjo Yecla; znano mi je, kako je krepostna, preudarna, previdna, in večkrat sem jo slišal, kako je tožila nad norostmi svojega pastorka in mu napovedovala, da to ne more biti brez nesreče.«

»Jaz pa pravim: pripravljala,« odvrne Madridec režno, »saj je po Madridu znano, kako vojvodinja Yecla smrtno sovraži grofa Baza; da je med njim in njegovim očetom napravila razpor, in ona je zmožna svojega pastorka obesiti za pete, samo da bi svojima sinovoma s tem priborila kak dobiček.«

»To ni res, ni res!« zakliče kanonik s hvalevrednim ogorčenjem, kakor branimo odsotnega prijatelja. — »Gospa vojvodinja je bila svojemu pastorku vedno dobra mati, ljubezniva, naklonjena, polna nežne požrtvovalnosti. Še predvčeraj, ko sva po maši bila pri čokoladi, mi je rekla: 'Ah, Don Domingo!... Ali bi vi mogli verjeti, da ta človek — grofič — niti par vrstic ni pisal svojemu očetu za god?' — In jokala je, ko je to omenila.«

»He, gospod župnik!... Če vidite, da pes šepa ali ženska joka, tega nikar ne

London: Thames-Embarquement — Ladijsko pristajališče reke Temze.

oprti na reakcijo, hočejo zopet ljudstvo vkovati v verige, ki se je iz njih ravnokar iztrgalo.«

»Toda vkljub temu, da govori resni glas ljudstva, kljub temu, da ena izmed žalujočih sirot nastopa kot tožiteljica, je še vedno sodišče gluho in drži križem roke.«

»Niso še izdali ukaza, da se hudodelnika prime; nesrečne hčere jokajo v mrzlem, s krvjo oskrunjenem domu, žrtev leži na mizi v dvorani na ogled, in aristokrat-zločinec živi še vedno nemoten med zidovi svoje palače v najlepšem miru.«

»Samopravno ljudstvo, glej pozorno in ne daj si iztrgati svobode, ki si jo si pridobilo za ceno svoje lastne krvi.«

Ugovarjaj odločno proti temu, da sodišče tako nekaznjivo lenari in če to ne bo zadosti, iztrgaj iz njih podkupljivih rok samo sveto palico in udari in vrzi — kakor ti daje zgled modrijan iz Nazareta — te barantače vun iz svetišča pravosodja... Mi smo bili vedno odločni in glasni proti

Lopez kar čez noč postal časti vreden družinski oče.

Po drugi strani pa so se mi te bahate fraze zdele le naraven sad časa. Ti dozdrevni Cincinnati in Epaminondi revolucije so zanesli tako visokodoneče, grozeče fraze v modo, kakor je nekdaž Rousseau uvedel solze v modo. Najbolj krvoločni tigri so v oni dobi človekoljubja točili solze in najbolj krotka jagnjeta so tulila in drobila verige, narodna milica in revolucijska himna Riegova, to je bilo na dnevnem redu.

Grozota ima tudi svojo smešno stran, ne da bi izgubila grozo, a je obenem groteskna, in španski revolucionarji so bili vedno karikature velikih francoskih upornikov. Poleg Mirabeau-ja je Castelar smehen; z Robespierrom v primeri zdi se, da je Rouqe Barcia komedijant.

Skomignil sem z rameni in zakril sem svojo osuplost, ki jo je namigavanje na Boya v meni provzročilo, ter vrnil list madridskemu gizdalinu.

vzemite za res. — Jokala? ... Jokala krodilove solzel!

»Gospod,« odgovori kanonik razjarjen in ogorčen: »Dovtip ni dokaz, tem manj, če se z dovtipom obrekuje...«

Pa kakor da je hotel dokončati ta zoprni prepir, je vzel knjižico s horami in pričel moliti, ali vsaj delal se je, da moli.

Toda gizdalin, brez dvoma sovražnik duhovnov in prepirljiv človek brez olike, je še naprej dražil kanonika in se za priprego name obrnil:

»Ako poznate grofa Baza,« mi je dejal, »tedaj ste ga gotovo slišali, kakšno sodbo je on izrekel o mačehi: 'Vsota vsega zla brez primesi količkaj dobrega' ... Tako on govori, kaj ne da?«

»Ne, gospod,« ga zavrnem mrzlo, »želel sem, da bi si dobra ostala s kanonikom, ker sem bil zelo radoveden na njegovo prijateljstvo z Yeclovimi. — Še kot otroka poznam Boya, a nisem nikdar kaj takega slišal o njem.«

»Tako je,« me prekine kanonik, ki se je na to vabo takoj zopet pojavil na bojišču. »Nemogoče je, da bi mladi grof, če je še tako zašel na stranska pota, v resnici ne spoštoval svoje mačehi. Treba je to gospo poznati od blizu, kakor jo jaz poznam: mlada gospa, živa pokopana ob svojem bolnem, starem možu, kakršen je vojvoda.«

»Tega pa nisem vedel, da je vojvodinja še mlada.«

»No, v cvetju življenja ... Decembra meseca je bila stara trideset let...«

Prav v neugodnem trenutku je kanoniku ušla ta številka. Glasno, norčevaje kakor jeka je odmevalo od drugega konca:

»Trideset let!«

Osupel se obrne dobri gospod kanonik proti novemu sovražniku, ki se mu je odtam pojavil; bila je to v črno oblečena dama, ki je pokonci stala tam v kotu, razdražena kakor osa; na obrazu pa se ji je kazal zaničljiv smeh starih, ako čujejo govoriti o mladosti svojega vrstnika. Gospa je morala imeti dobrih petdeset let, nosila je imeniten klobuk in fine rokavice, pa vendar ni mogla zakriti robotosti svojih manir, prav kakor pravi Yriarte:

Četudi se opica v svilo obleče,
kljub temu se vedno kot opica kreče...

Kakor nam je stari mož pozneje povedal, je oskrbovala železno trgovino v San Fernando, in njen mož je obogatel, ker je prodajal železo za arzenal v Caracci.

»Trideset let!« je ponovila gospa še bolj zaničljivo. — »Kaj pa ona leta, ko je hodila po vseh štirih, ko je obleko trgala po šolskih klopih, in ona leta, ko je v lekarni svojega očeta tolkla v možnarju ajbišne koreninice?«

»Señora,« reče kanonik prostodušno in vljudno, »mislim, da gospa vojvodinja sama najbolj vé, koliko je stara, in ona sama mi je to pred blizu dvema tednoma povedala.«

»Vprašajte jo enkrat za njen krstni list,« mu odvrne gospa nevljudno. »Ali pa vprašajte mene, če ne marate stikati tako daleč.«

In kakor znajo ženske z nespravljlivo spretnostjo dokazati napako glede starosti drugih žensk, je nadaljevala:

»Čujte! ... Rita Bollullo, tako se je z doma pisala, se je rodila v sedmem mesecu sredi grozot Riebove revolucije ... Njen oče je bil uslužbenec, in liberalci so vdrli v lekarno in mu razbili posodo ... Moj oče, ki je njemu nasproti stanoval, je skrnil v naši hiši njega in ženo, ki se je imeno-

vala Rita Lopez, in je bila teta brivca, ki so ga nocoj umorili. Vojvodinja ne bo dolgo žalovala po njem, četudi je njen pravi nečak. In ono noč je Rita Bollullo zagledala luč sveta v naši hiši. Takrat sem bila jaz še zelo zelo majhna ... To je bilo leta dvajset, danes pa štejemo leto devetinšestdeset. Sedaj pa izračunite!«

Potem sem izračunal in dočkal, da je vojvodinja Yecla sedaj stara blizu petdeset let.

Toliko je najbrž naštel tudi kanonik, kajti zopet se je umaknil na svoj aventinski grič, tu so bile njegove dnevnicke, in prepustil bojišče gizdalinu in stari gospej. In ta dva nista bila lena, in kakor da bi ju priganjal neki skriti srd, sta gonila divji duet: laž in resnica, nesmiselnosti in zani-

čeha, kakor jih poznamo iz pravljic, kruta, skopa ženska, ki si je lastila dohodke in upravo rodu Yeclovih in kakor ris nadzirala vojvodo in ga imela vedno doma v svoji oblasti, in to vse v škodo svojemu pastorku. »Pomislite,« je vzkliknil, »v svoji lastni spalnici ga ima zaprtega, in sicer v kletki. Res je sicer ubogi starec od revmatizma sključen od nog do glave, vendar za Boga svetega, to vendar ne gre, da bi ga zapirala v kletko kakor papigo! ... Prejšnje čase sem ga včasih obiskal in pokadil z njim kako smotko samo zato, ker se mi je smilil, toda odkar od bliže poznam vojvodinjo, nisem več prestopil praga njene hiše.« In zaničljivo, česar bi pravi aristokrat nikdar ne storil, je dostavil: »V Madridu sploh nihče od nas z njo ne občuje.«

London: Burkingham-Palace — kraljev dvor.

miva dejstva so se vrstila, in marsikaj sem si zapomnil, kar je bilo zame zanimivo.

Ure daleč je bilo lahko seznati, da je Madridec pripovedoval samo stvari, ki jih je slišal od ljudi; a hotel se je postaviti ter je vse one govorice in čenče, ki pronicaajo iz aristokratskih krogov med ljudstvo in se s pretiravanjem in željo po škandalih povečujejo ter po cestah in trgih razširjajo,

Čudno se mi je zdelo, da se je kanoniku obraz nalahno nasmehnil, ko se je omenjala kletka, prav kakor da bi bil vetrič potegnil čez jezersko gladino. No, pa kmalu sem razumel, zakaj se je kanonik nasmehljaj in kakšno čudno dejstvo je pravzaprav dalo povod za govorice o kletki.

Tudi stara gospa ni skoparila z bese-

Sydenham — kristalna palača — v londonskem predmestju.

pripovedoval tako, kakor da bi bil sam zraven, ali celo da bi bil sam udeležen.

Pozneje sem izvedel, da je bil ta gospedek sin znanega, takrat obtoženega notarja; Boyevega prijatelja pa se je zato imenoval, ker je bil z njim slučajno dvatrikrat skupaj v telovadnici. — Vendar pa je zatrjeval, da mu je Boy zaupno mnogo sam povedal; zato je prav iskreno branil Boya in brez usmiljenja udrihal po vojvodinji Yecla. Po njegovi sodbi je bila to ma-

dami; videlo se je, da iz nje govorita zavist in zagrenjenost, ker je doživela njena mladostna prijateljica tako sijajno srečo, in kar bruhala je besede z veliko naglico, kakor da se v njej stari srd vedno nanovo vzbujajo.

Madridec jo je prosil pojasnil o sebi neznanih sorodovinskih razmerah med »zelenim ptičem« in vojvodinjo Yeclovo; stara je navajala celo kopo kronoloških podatkov o Lopezu in o Bollullovih; nekaj

pa je vzbudilo mojo posebno pozornost in se je pozneje pokazalo zelo važnega pomena.

Gospa Bollullo je bila tako grozno ničemurna, da je zatajila vse sorodnike, odkar je postala vojvodinja; starše je poslala v Chiclano, kjer jim je kupila čedno hišico, od drugih sorodnikov pa, ki so živeli v skromnih razmerah, se je popolnoma ločila.

Samo Joaquin Lopez ni bil tako trdega srca, da bi mogel pozabiti na teto, ki je postala vojvodinja, in bi se mogoče dalo kaj izžeti, in njegova sorodna prijaznost je iznašla sredstev, potov in skrivalnic, — pri tem so mu seveda pomagali njegovi oderuški talenti, da je končno iztiščal od vojvodinje precejšnjo mesečnino, in sicer pod edinim pogojem, da zamaši vire svoji

Iz Bukarešte: Calea Victoriei.

ljubezni in da se zadovolji s sorodstvom, v kakršnem smo si vsi po Adamu in Evi.

Posebno zanimala in mojo pozornost vzbujala je ta stvar zato, ker se je docela ujemala s tem, kar mi je Boy pripovedoval, da je namreč med brivcem Lopezom in aristokratkinjo Bollullo, med prevzvišeno vojvodinjo in med denar posojujočim vlasuljarjem posredovala tudi neka Bollullo, četudi Bollullo de los Infantes, in ta je bila grofica vdova Porrata, kakor se je izrazil Madrīdec.

»Toda verjemite mi,« je končala stara gospa ter namignila gizdalino in postrani pogledala kanonika, »v njeno nesrečo so mravlji zrastle peroti, in če je še kaj pravice pri Bogu, tedaj bomo videli, kako se bodo še Riti Bollullo pristrigle njene peroti...«

Dobri kanonik se je kar potil, ker je take življenjepisne podatke čul o svoji visoki prijateljici; čutil je, da ga kar naravnost izzivajo; spreminjal je barvo, mislil izpregovoriti, a zopet sklenil molčati, prav kakor da se bori njegova previdnost z željo, kako bi obrekovalca osramotil.

Končno pa se je vendarle odločil, da molči in je vztrajno gledal več čas v knjigo, dokler ni vlak obstal v San Fernando. Ko pa sta na tej postaji stara gospa in gizdalin izstopila in smo se ju iznebili, tedaj pa ni mogel več vzdržati svoje zajeze jeze in udrla se mu je kakor voda čez jez. Poslušati sem moral cel slavospev o vojvodinji Yecla, vendar pa je bil kanonik nepristranski in je očitno priznal, da jo je glede onih trideset let brez dvoma moral njen spomin pustiti na cedilu.

»Kako čudno je vendar to,« je dejal odkrit in iskren, kakor je bil, »da je najmanj zanesljiva in gotova stvar na svetu starost žensk v neki gotovi starostni dobi!«

(Dalje.)

Razno.

Panorama.

K. A.

Baš sejem je bil v vasi. Med drugim je bila na velikem trgu pred cerkvijo tudi panorama; glasila se je piščalka, in razbijali so po bobnu in trobili so na tobento. In niso trobili in tolkli in cvilili zastonj, ker je bil trg naenkrat poln občinstva.

Zastor se dvigne in prikaže se panorama ter začne:

»Izvolite vstopiti! Takoj se začne lepa igra. Bosi tudi smete vstopiti. Gluhi, slepi ne plačajo! Na eno oko slepi in otroci polovico! Kdor stoji — 6 novcev, kdor sedi — 4 novce!... Spredaj je vhod Slovencev; odzadaj, pri drugih vratih, odhod Slovencev! — Blagovolite vstopiti — blagovolite!«

Če jih bo veliko, bo takoj vidna termopilska stiska!

1. Tu vidite največje redkosti tega sveta — kakor: Veliko indijsko kačo-velikanko; od glave do repa 8 metrov, od repa do glave 9 metrov, skupaj 19 metrov; vsak drugi dan poje tele. Od tega se napne in

postane taka kot velikanski Zeppelinov zrakoplov; kadar se naje, se ji vidi samo oči. Počasi se ji še oči ne vidi. Kadar se pa čisto naj, se stori nevidno; sedaj je baš sita.

2. Imamo tudi sibirskega srebrnega volka, ki svojo kožo dvakrat na leto izpremeni; pozimi obleče srebrno barvo, poleti je pa rjav. Kadar mu je vroče, se razjezi in v jezi požre samega sebe; pri repu začne in pri glavi konča. Ravno sedaj je bil jezen.

3. Če hočete pogledati na krvoločnejšo zverino sveta, ki je jaguar. Zraven sta njegova mladiča: januar in februar.

4. Vredno je pogledati šekasto hijeno, ki živa mrtve izkopa in mrtve poje. Kadar je jedla, se zakoplje. In ravno sedaj je jedla.

5. Vidni sta Napoleona I., tega slavnega vojskovodje, dve glavi; ena, ko je bil 6 let star, druga pa, ko je dopolnil 50 let.

6. Zraven je Attilov, znanega tatarskega kralja, zadnji vzdih, — zamašen v literški steklenici.

7. Poglejte Šekspirja, imenitnega morskkega potnika, ki je zemljo petkrat objadral. Ravno včeraj je zopet odšel na potovanje.

8. Tu vidite tisti žebelj, na katerega obešajo po raznih zbornicah načela.

9. Čisto zraven je železni zob časa, ki vse zmelje; od množega mlenja se je obrabil in sedaj je na popravilo.

10. Tu vidite najpožrenejšo žival sveta; kačo naočarko, ki ima očale in bi požrla tudi samo sebe, pa zaradi očal tega ne upa storiti.

11. Imamo tudi letečega psa, ki včasih leti, včasih pa ne leti. Sedaj ravno ne leti.

12. Videti sta slavna siamska dvojčka. Toda sedaj vidite lahko samo enega, ker je drugi bolan.

Slavnostna predstava se začne ob

7. uri in takrat se lahko pride notri. Tudi urejeno je tako, da lahko pridete kadarkoli. Želeti bi bilo, da vsak inteligenčen človek pogleda.

Neki državljani se zasmeje.

»Kaj se Vi smejete?«

»Vsak inteligenčen človek se smeje.«

»Če ste vi inteligenčen človek, se ne smejte, ampak idite notri!«

Državljan gre notri in za njim drugi. Začne se termopilska stiska in lepo igranje...

Iz narave.

Imel sem priliko, opazovati kure na dvorišču. Opazil sem pri njih marsikaj zanimivega.

Koklja je vodila okoli svoje mlade. Vse druge kokoši so se spoštljivo obnašale do nje: nobena ji ni ugajala. To je spoštovanje narave do materinstva. Piščeta so dorasla, pa so še vedno stikala okoli svoje matere. Nekega dne jih pa ta začne kavšati in poditi stran. Drugi dan so bile pretrgane že vse vezi med materjo in otroki; ona je bila že v družbi drugih kokoši, ti pa so imeli svojo družbo in si iskali sami vsakdanjega kruha. Pri ljudeh je včasih tudi tako, da se starši nič ne zmenijo za svoje otroke, otroci pa staršev več ne poznajo. Petelinčki so se začeli kavšati. Kadar je nastal kak tak boj, je vsa druga kurja družba proglasila nevtralnost; celo koklja se ni vtikala v boj. Petelinčki so se pa bili, da so bili vsi krvavi, pa nobeden ni hotel odnehati; priti je morala višja oblast, da je naredila mir. In ko so petelinčki postali večji, je največji in najlepši med njimi dobil splošno veljavo. Njega so sprejele kokoši v svojo sredo, drugi pa niso smeli blizu. V vsaki družbi more biti samo en gospodar. Kjer hočeta biti dva, mora družba

Slovak Svetozar Hurban-Vajansky, pesnik in pisatelj,

mногоletni voditelj Slovakov, umrl v Turčanskem sv. Martinu dne 17. junija, star 69 let. — Mnogo je pisal v razne slovaške liste; kot novelist je bil romantik ter je vzbujal narodno in kulturno svoje rojake; bil je tudi izvrsten govornik in organizator. Za svojo narodnost je moral veliko trpeti.

razpasti. Kokoši so nesle, pa ni bilo zadosti gnezd, in začela se je vojska za gnezda: ena ga drugi ni privoščila. Neka rjavka je bila posebno nevoščljiva. Ni bilo dosti, da je na ves glas kokodav-

sala, če je videla kako drugo v gnezdu. Šla je za njo v gnezdo in jo je s kljunom vlekla iz gnezda. Tudi pri jedi je bilo polno nevoščljivosti. Vse so imele zado-
sti, pa so le ena drugo podile stran, in rjavka je včasih vse prepodila. Imela je pa tudi vsaka kokoš svoj značaj. Ena je bila silno delavna; hitela je po vrtu od grma do grma in iskala hrane; druga je bila bolj flegmatična, in druge so bile zopet drugačne. Po kosilu so dobile kak priboljšek, in ta čas so si dobro zapomnile. Tudi če ni bilo kosilo ob navadni uri, so prišle vsak dan tisto uro, ko je po navadi kosilo minulo, pa so začele jadikovati in prositi. Tudi pri človeku je tako: ko pride ura, začne želodec jadikovati in zahtevati to, kar mu gre.

Sploh ima živalsko življenje veliko podobnost s človeškim. Če se človek slepo prepusti svojim strastem, postane žival. Kdor se pa zaveda svojega človeškega dostojanstva, s pametjo in trdno voljo kroti in urejuje v sebi, kar je živalskega.

Po svetu.

Novi ministri.

Dr. Koerber je prevzel po umorjenem grofu Stürgkhu vajeti našega državnega voza kot minister predsednik v svoje roke. — Od prejšnjih ministrov so ostali samo trije: Husarek, Trnka in Georgi. Notranje zadeve namesto princa Hohenlohe je prevzel Schwarzenau, finance Marek, trgovino Stibral, pravosodje Klein, poljedelstvo grof Clam-Martinic, železnice generalmajor Schaible, in gališki minister je Bobrzinski. — Na praznik Vseh svet-

nikov je cesar podpisal dekrete za nove ministre, zato jih listi imenujejo ministrstvo vseh Svetnikov. — In prav takih nesebičnih, požrtvovalnih, dalekovidnih ministrov potrebujemo sedaj v Avstriji.

Mi potrebujemo v Avstriji nezlomljive sile in poguma v borbi proti zunanjim sovražnikom. Mi potrebujemo kruha in drugih živil za našo junaško armado in za druge prebivalce, da morejo vršiti svoje dolžnosti, ki jih jim naklada usodni sedanjí čas. Nam je treba v državi toliko svobode v besedi in pisavi, kolikor je to združljivo s koristmi države, ker ljudje si morajo dati zakonitim potom duška od vsega, kar jih bega in tlači. Ako država dovoli ljudem potrebne svobode, tedaj ljudje ne pridejo v skušnjavo, da bi siloma ali protizakonito hoteli naznanjati svoje pritožbe.

V tem pogledu ima torej novo ministrstvo velike naloge, da pravično porazdeljuje živila, da oskrbuje armado z vsem potrebnim in da nakloni avstrijskim narodom onih duševnih svoboščin, ki so tudi za časa vojske potrebne, da se ljudje čutijo svobodne državljane in da z veseljem delajo v blagor države.

Svetovna vojska.

Z bojišč ni nič bistveno novega. Na Krasu Lahi vedno huje in s silnejšimi močmi napadajo in so v zadnjih bojih zasedli Lokvico. V teh bojih so zopet v uradnem poročilu omenjeni junaški slovenski domobranci 27. pešpolka, ki so z izredno hrabrostjo in vztrajnostjo proti strašanski premoči obdržali vse svoje zastavljene postojanke. Vzhodno od Gorice se je hotel Lah na vsak način polastiti naših utrjenih višin, pa so ga naši ob večkratnih napadih vselej odbili. Položaj

na Krasu je silno težaven za našo armado, ker je Lah v tem prostoru nagrmadil ljudi, topov, zrakoplovov, min. granat, strupenih plinov iz vseh držav, kar imajo v tem pogledu najboljšega in najnovejšega na razpolago. Francozi jim pomagajo z zrakoplovi, Angleži in Amerikanci z najmodernejšim topništvom. Boji so zato siloviti in je na obeh straneh veliko izgub. Vendar se naši junaki zaupno ozirajo na svojega nepremagljivega vojskovodjo generala Borojeviča in mu zaupajo, da jih končno privede do zmage nad verolomnim, zemljelačnim Lahom. —

Na francoskem bojišču so se morali Nemci nekaj kilometrov umakniti, francozi so jim vzeli utrdbo Douaumont, za katero se je pred meseci prelilo toliko krvi. — Rusi so bili pri svojih napadih povsod odbiti in pri Narajovki so se morali umakniti na drugi breg vode. Zdi se, da so Rusi iz s fronte vzeli veliko vojakov in jih poslali Rumunom na pomoč. Ti se namreč zadnji čas krčevito branijo proti našim napadom od erdeljske strani in so tudi v Dobrudži ustavili prodiranje Makensenovih čet.

DOGODBE.

Kakšna radost!

Spisal A. Čehov.

Bila je polnoč.

V veliki razvnehi, zmršenih las, je planil Dmitrij Kuldarov v stanovanje svojih staršev in preletel naglo sobe. Starši so ravno nameravali iti v posteljo. Sestra je že ležala v postelji in brala zadnjo stran nekega romana. Bratje, gimnazisti, so spali.

»Po kaj si prišel?« so ga vprašali začudení. »Kaj ti je?«

»Ah, tega nisem pričakoval! Ne, tega nisem pričakoval! To... je popolnoma neverjetno... nepričakovano!...«

Dmitrij se je glasno zasmejal in se usedel na stol, od same sreče se nimočel več vzdržati na nogah.

»Popolnoma neverjetno! Vi si niti ne morete predstavljati! Zavzeli se boste!«

Sestra je planila s postelje in je stopila, ogrnjena v odejo, k bratu. Tudi gimnazista sta se prebudila.

»Kaj ti je vendar? V obraz si ves

Samí so ostali . . .

spremenjen! — »To je samo od veselja, mamica! Zdaj me pozna vendar cela Rusija. Cela Rusija! Prej ste vedeli samo vi, da se nahaja na tem svetu neki registrator Dmitrij Kuldarov; toda zdaj ve cela Rusija! Mamica! O Bog!«

Dmitrij je planil kvišku, letel še enkrat skozi vse sobe in se usedel zopet.

»Toda kaj se je dogodilo? Govori no, enkrat razumljivo!«

Vojak pri brzojavu.

»Vi živite kot divje živali, ne berete časopisov, ne brigate se za nič in vendar stoji v časopisih mnogo pomembnega! Če se kaj zgodi, publicira se takoj, nič ne ostane prikrita! Kako srečen sem! O Bog! Samo o slavnih ljudeh se kaj natiska, no in tudi o meni stoji nekaj tiskanega!«

»Kaj praviš? Kje?«

Oče je pobledele. Mati je pogledala na Marijino podobo in se pokrižala. Gimnazista sta planila iz postelj in sta letela, taka, kakor sta bila, samo v srajcah, k njenemu starejšemu bratu.

»Da, o meni je nekaj tiskanega! Zdaj ve o meni cela Rusija! Mamica, sprejmite to številko v spomin! Prečitajmo še enkrat! Poglejte, tu!«

Dmitrij je potegnil številko časopisa iz žepa, jo podal očetu in pokazal s prstom na mesto, ki je bilo zaznamenovano s sviničnikom.

»Berite!«

Oče je nadel očala.

»Čitajte vendar!«

Mati se je spet ozrla na Marijino podobo in se pokrižala. Oče se je pripravil in pričel čitati: »Ko je dne 29. decembra ob enajsti uri zvečer registrator Dmitrij Kuldarov...«

»Slišite? Slišite? Dalje!«

... registrator Dmitrij Kuldarov zapustil gostilno na Kovaški cesti, v hiši gospoda Kožihina, in se nahajal v stanju pijanosti...«

»Da, da, pijana sva bila, jaz in Jemjon Petrovič... Popolnoma natančno je opisano! Toda, berite dalje! Dalje! Čujte!«

... in se nahajal v stanju pijanosti, se je opotekel in padel pod konja tam stoječega izvoščka, z imenom Ivan Drotov, ki je pristojen v vas Durikina v juhnovskem okraju. Konj, ki se je prestrašil, je zbežal čezenj dalje s sanmi, v katerih je sedel moskovski trgovec druge vrste Stefan Lukov; dirjal je po cesti dalje, dokler ga niso usta-

vili hlapci. Kuldarova, ki je spočetka obležal nezavesten, so prenesli k policijski stražnici in prihiteli zdravnik ga je preiskal. Udarec, ki ga je dobil v zatilnik...«

»To, to je bilo tisto, oče. Dalje! Berite no dalje!«

... ki ga je dobil v zatilnik, je bil lahek. Slučaj so protokolirali. Ranjencu so dali zdravniško pomoč...«

»Zdravnik je ukazal, naj mi devajo na tilnik mokre obkladke. Zdaj ste brali? Kaj? Ampak, kaj takega! To bo šlo zdaj skozi celo Rusijo! Dajte mi zopet!«

Dmitrij je vzel časopis, ga spravil in vtaknil v žep.

»K Makarovu bom letel in mu pokazal in povedal... Tudi Ivanicki mora izvedeti in tudi Natalija Ivanovna in Anisim Vasiljič tudi. Adijo!«

Dmitrij je pokrtil kapo in letel zmagoslavno in sijoč od veselja na cesto.

GOSPODINSTVO.

Krompir ne gnije. Vsako leto tožijo mestne gospodinjke, da jim gnije krompir. Vzrok je dostikrat ta, da kupijo moker krompir in ga spravijo takoj v klet, ki je tudi večalimanj vlažna. Tam leži moker krompir na kupu ali zaprt v zabojih, po njemu se razpase bolezen. Navadno stresejo gospodinjke tudi krompir kar iz žakljev, ne da bi pregledale, ako je kak nagniti krompir vmes, in tako oboli od enega krompirja cel kup. To je nevarno posebno letos, ko je vse hitelo s kopanjem in pride več vrst krompirja v kup. Gospodinja, ki noče imeti škode, naj strese krompir za par dni v suhem prostoru (če ni drugače tudi v sobi, čas je tak, da je treba predvsem varovati živež), da se osuši, potem ga bo pregledala, bo dala nagnite in nasekane ali objedene krompirje posebej, da jih skuha prej, drugo bo spravila po možnosti v suho klet. Klet je treba večkrat prezračiti in prekaditi z rožmarinom. Pod krompir nastana praprot ga varuje gnilobe. Potrošenje pepela ali premočevega prahu se je tudi obneslo in nikakor ne škoduje krompirjevemu okusu.

Posušen krompir. Na Nemškem in na Gornje Avstrijskem je krompirjeva moka jako v navadi za jedi, ki pridejo s pšenično moko bolj težke. Tam poznajo in kuhajo tudi krompirjevo kašo in krompirjev zdrob. To pa šele, kar je pritegnila nuja vojne tudi te krompirjeve izdelke, ki so bili namenjeni prej le piči za živino, za človeško prehrano. Krompirjeva kaša in zdrob sta dobro nadomestilo svežega krompirja v času, ko jame

zmanjkovati tega sadeža ali ko se začne kvariti. Vsaka gospodinja si nasuši lahko sama v jeseni krompirja za pomlad in za poletje, s tem si prihrani tudi na času in na kurjavi, ker je posušen krompir hitro kuhan. Uporabi se lahko tudi za kruh.

Krompir za sušenje skuhaj, olup, zribli na mlinu za drobtine ali na ribežniku in raztegni prav na tenko na belem papirju. Posuši se najlepše na solncu, sicer tudi v peči in pečici. Spraviti ga je treba kakor suhe gobe. Je za zakuho juh, za jedi z jajcem, za prikuhe in primešanje k zelenjavi — povsod pride prav!

Romunski riž. To je drobna testentina, ki izgleda kakor velika riževa zrna. To se opari in oplakne. Na masti se praži čebula in peteršilj in zarumeni malo drobtin. Riž se pari v tem in dá na mizo ali pa se zalije z juho ali s slanim kropom. Ne sme se pa dolgo kuhati, ker postane opolzel. Dobrih deset minut kuhanja zadostuje.

Rane na raznih delih trupla mnogokrat tudi po popolnem ozdravljenju še bolijo. V takih slučajih naj se ne rabi notranjih, živcem škodljivih sredstev, marveč naj se vzame le zunaj rabljivi, bolečine odpravljajoči Fellerjev rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid«. Predvojne cene: 12 steklenic pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). O blagodejnem, bolečine odpravljajočem vplivu tega domačega sredstva obstoji mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem. Tudi Fellerjevo milo odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-kroglice« se more obenem naročiti. 6 škatlic 4 K 40 v. (vt)

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

ZALOGO vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga —

ZALOGO najboljših mlekarskih izdelkov:

sira, masla, kondenziranega mleka —

ZALOGO zajamčeno pristno vino iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljša domača slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Sp. Šiški št. 152) —

ZALOGO vsakovrstnih kmetijskih strojev.

Strojnik vedno na razpolago —

ZALOGO raznih močnih krmil, gnojil, semen itd.

Fellerjev blagodejni, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

za razkrajajoče

izplakovanje grla.

Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.